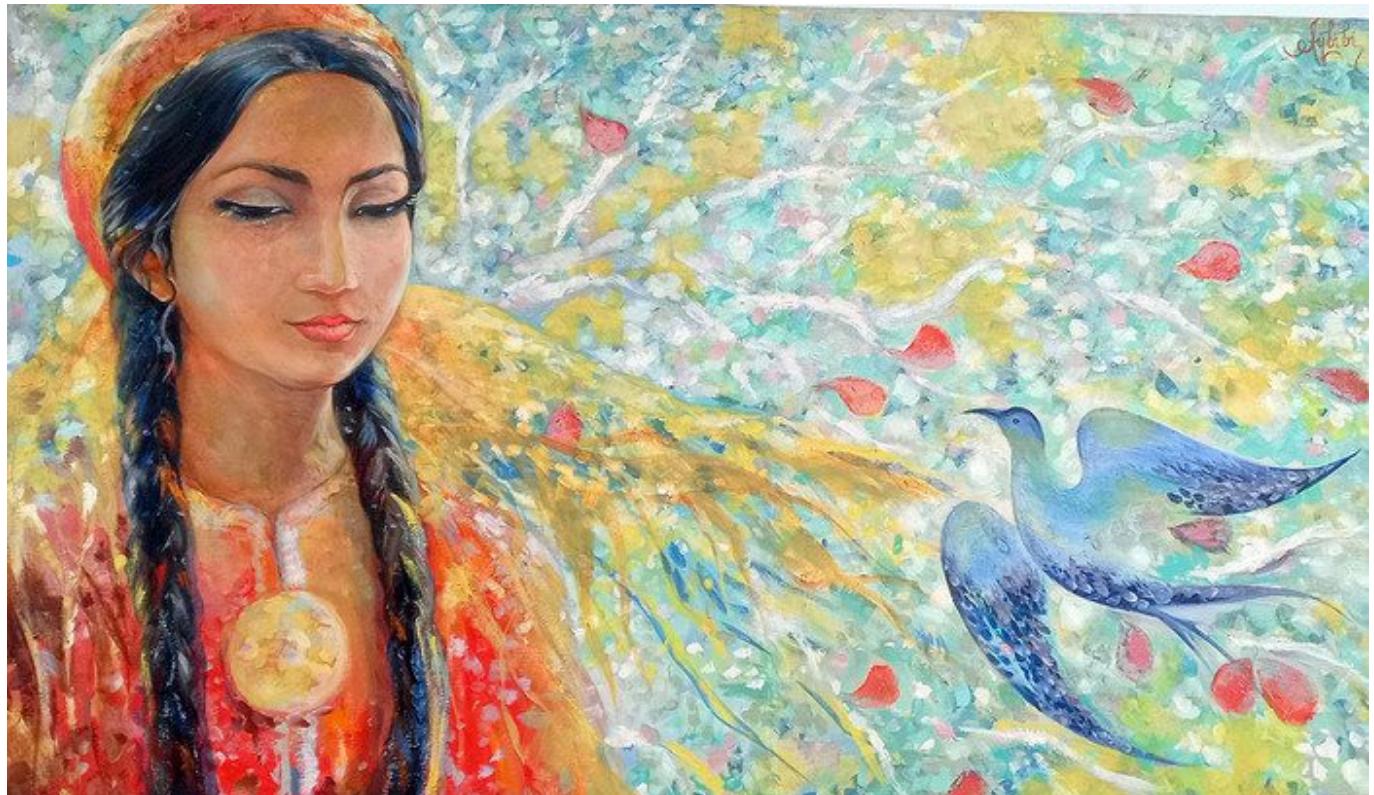

Mährijemal / nowella

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Sözler

написано kitapcy | 21 января, 2025

Mährijemal / nowella MÄHRIJEMAL

Mährijemal aýnanyň öñünde özüne timar berip oturanam bolsa, hereketleri göwünli-göwünsizdi. Şu toýa onuň asla gidesi gelenokdy, ýöne jorasy Jemal: «Näme boldy gyz, saña? Öñ-ä obamyzda toý bolsa, menden öñdediň. Ýa menden bir zady gaty gördüňmi, toýa meniň bilen gidesiň gelenokmy?» diýip, el telefonyndan janygyp durangoň, bialaç jorasynyň göwni üçin şayýlanmaly boldy. «Bolýar, taýyn bolamsoň, özüm üstüňden bararyn» diýdi-de, jorasy bilen hoşlaşdy. Toý köýneklerinden birini geýdi. Indi saçlaryna timar beribermelidi welin, ýene-de öz isleginiň garşysyna gidip bilmän, aýnanyň öňüne geçip esli oturdy. Içki dünýäsine berildigiçe-de, ýatlamalar, dürli hili oýlar ony gaplap aldy.

... Toýa çagyrylan bagşy-sazandalar toýuň agşamky şowhunyny ýetjek derejesine ýetiripdi. Gelen myhmanlaryň köpüsi tans meýdançasyndadylar. Mährijemalam joralary bilen tans edip ýördi. Birdenem gapdaldaky aýlawda oglanlar bilen tans edip ýören Döwran onuň gaşynda peýda boldy. Döwran gyzlaryň

aýlawyna ýörite gelip goşuldymy, ýa tans edip ýörşüne, nädip gyzlara goşulanyny özem bilmän galдыmy, muny hiç kimem aňşyrmadы. Aňşyrjak bolup barýanam ýokdy. Esasy zat, şol pursatda Döwran Mährijemala ýylgyryp bakdy-da: «Küştdepdä-de çyksan-a» diýdi. Soňam ýene oglanylaryň aýlawyna goşulyp gitdi. Mährijemal Döwranyň haýşyny nähili manyda kabul etmelidigini entek bilmese-de, küştdepdä joralary bilen çykdy.

Döwran bilen Mährijemal obadaşdylar, deň-duşdular. Bir mekdepde okaýardylar. Döwran Mährijemaldan bir ýyl ýokary synpda okaýardy. Döwranyň bu ýyl mekdep bilen hoşlaşýan ýylydy. Olar mekdepde arakesme wagtynda, ýa ýolda-yzda duşýardylar, salamlaşýardylar. Yöne henize çenli ikisiniň arasynda şundan artyk gep-gürrüň bolmandy. Döwran deň-duş gyzlarynyň köpüsiniň höwesleýän oglanydy.

Mährijemal küst depmäni gowy görýärdi. Joralary bilen toýlarda küst depen mahallary, kä guşlar ýaly ganatlaryny ýaýyp uçup gidiberjege meňzäp, kä topraga tagzym edýäne çalym edip, aýlanyp şeýle bir küst deperdiler, heziller ederdiler. Bu gün bolsa Mährijemal küst depmek hakynda pikir edip bilenokdy, şonuň üçinem onuň hereketleri hemişekilerinden tagaşyksyzrak gelýärdi. Ol aram-aram Döwranyň aýlanyp-pyrlanyp ussatlyk bilen küst depisine göz aýlap goýberýärdi. Ortadaky kiçi aýlawda küst depip ýören Döwran dostlaryndan saýlanyp durdy. Göwnüne bolmasa, Döwran bu gün küşdi diňe Mährijemal üçin depýän ýalydy.

Toý bagşylary iň soňky küstdepdi sazynyňam çalnandygyny habar berensoňlar, myhmanlar öýlerine dagamak bilen boldular. Mährijemalam goňşy gyzlar bilen öýlerine gaýtdy. Öýlerine ýetip gelýärkäler, gyzlaryň biri yzdan gelýän hümürdä tarap gaňrylyp seretdi-de, geň galmak bilen:

– Olar nämeüçin bärík gaýtdylarka? Öýlerine aňyrlygyna gitmeli ahyry – diýdi. Mährijemal kimler hakynda gürrüň edilýändigini bilmek üçin yzyna seredeninde, yzrakdan gelýän iki oglanyň biriniň Döwrandygyny tanady. Gyzlar hersi öz öýüniň deňine gelende, sowlup galdylar. Mährijemal öýlerine sowulýança, ile gep-gürrüň bolaýjak bir wakanyň bolaryndan çekinip, içinde jany galmadы. Yöne Döwran dagy yzrakdan ýöräp gelişlerine, gyzlar bilen aranam ýygjamlatjak bolmadylar, sözem gatmadylar. Döwran bir zat diýip söz gataýan bolsa, oňa näme jogap berjegini bilmän gelýän Mährijemal:

– Meniň ýagdaýymy bilendir. Çakymdanam akyllı oglan eken –

diýip, Döwrandan hoşal boldy. Şonuň ýaly toýdan öye «ýoldaşly» gaýdylan gezekleri soňam birnäçe gezek bolupdy. Yöne Döwran dagy gyzlaryň hiç biriniňem adyny tutup habar gatmansomlar, olar bu syrly «ýörişiň» sebäpkäriniň kimdigini bilip bilmän ýördüler.

Şol ýyl mekdepde gurnalan gutardys aşamyndan köp wagt geçmäňkä, «Döwran gulluga gidipdir» diýen gürrüni eşidip, Mährijemal birbada geň galdy:

– O nähili gulluga gidipdir? Öz-ä iki ýyllap gulluga gidip barýar, bir gezegem maksadyny anyk-aýdyň aýtman gidiberipdirle? Muňa nähili düşünmelikä? Meni synap görjek boldumyka? Aý, ýok-la, beýle däldir-le. Ya maňa bir zatlar diýmäge çekinip, aýdybilmän gidiberdimikä?... Ol: «Men gelýänçäm, arkaýyn akuwyny okasyn, mekdebi gutarsyn. Gullukdan gelemsoň, onsoň gürleşerin» diýendir.

Döwran gullukdan gelýänçä, Mährijemal şu pikir bilenem gezdi. Ol mekdebi tamamlap, öz obalaryndaky çagalar bagyna işe başlady. Ahyry: «Döwran gullugyny gutaryp gelipdir» diýen hoş habaram geldi. Gullukdan geleninden soň, Döwran kämahal Mährijemalyň işleyän çagalar bagyna gelýärdi. Bu ýerde onuň dosty Mergenem işleyärdi. Mergeniň ýokary okuw mekdepleriniň birine okuwa girmek arzuwy bardy. Onsoň ol gullukdan geleninden soň, synag döwri gelýänçä, boş ýatmazlyk üçin çagalar bagynda işe durupdy. Ol ýerde oña etmäge iş ýeterlikdi. Şonuň üçinem Mährijemal Mergene çagalar bagynyň çäginde häli-şindi duşýardy. Döwran dostunyň ýanyna gelen mahaly Mährijemala bir zatlar diýmek işleyän ýaly garaýış bilen serederdi. Yöne gürrüň salam-helikden aňry geçmezdi. Döwranyň bu bolşuny Mährijemal özünüň ile gep-gürrüň bolmazlygy üçin edilýän alada, abraýyna goýulýan sarpa, edeplilik hasap edýärdi.

Ine, bir günem Mährijemal üçin tomsuň günü ýyldyrym çakan ýaly, garaşylmadık bir ýagdaý boldy. Döwran gelip özünüň öýlenýändigini aýdyp, Mergene-de, Mährijemala-da çakylyk hatyny gowsurdy.

– Nämé? O nähili?

Mährijemalyň aňynda ýaňlanyp giden şu iki sowaldan onuň gulaklary gapylyp gitdi. Mährijemal öz ýagdaýyny Döwrana bildirmejek bolup ýere bakdy. Döwran: «Toýa baryň» diýip, hoşlaşmak bilen boldy. Mährijemal uzakly gün içini hümledip gezdi.

Ol şol günden soñ, Döwran bilen ýeke gezegem görüşmedi. Döwran çagalar bagyna dostunyň ýanyna gelende-de, Mährijemal müýnli ýaly ondan gaçyp gezdi. Döwranyň öýleniş toýuna gitmeg-ä onuň hyýalynda-da ýokdy.

Ine-de, toý günü geldi. Mährijemal entegem näderini bilmän, aýnanyň öñünde otyrdy. Her hili oýlar ony ol kenardan alyp, beýleki kenara oklaýardy.

Häzir bolsa ícki dünýäsinde gopýan harasada basalyk berip, joralary bilen toýa gitmelidi.

Bezenip-beslenip boldum edip, Mährijemalyň gapa ýonelenem şoldy welin, el telefonyna jaň geldi. Mährijemal: «Entegem bolaňokmy, gyz?» diýen igençli gepi eşitmäge taýýarlanyp «Alo» diýdi.

– Alo, Mährijemal, salam. Bu men Döwran.

Döwranyň sesini eşidip, Mährijemalyň üstünden gaýnag suw guýlan ýaly boldy. Ysgyny gidip, oturgyja geçip oturdy. Ol: «Bu näme boldugy? Şu mahal, toýy gidip duran mahaly maňa näme diýjek bolýarka?» diýip oýlansa-da, Döwran hiç zat hogap bermän, telefonny saňyldaýan ellerden gaçyraýmajak bolup, mäkäm tutdy.

Aňyrdan ýene Döwranyň sesi eşidildi:

– Mährijemal, haýış edýän, telefony goýman meni diňlemegiňi haýış edýän. Men saňa bir zady aýtmaly. Men muny saňa birmahal aýtmalydym, ýone wagt geler, hemme zat öz-özünden ýerbe-ýer bolar öýtdüm. Men häzir, şu pursatda meseläni özümiň çözмелidigime düşündim – diýende, Mährijemalyň elinden tasdanam telefony gaçypdy. Ol ýene özünü dürsäp, diňlemegini dowam etdi.

– Mährijemal, ýadyňa düşyärmى-düşmeyärmi bilmedim, mekdepde okaýan mahallarymz bir toýda seniň küstdepdä çykmagyň haýış edipdim. Soňam näçe gezek biz seni joralaryň bilen öýüñize ugradypdyk. Men şu zatlaryň hemmesini...

Döwran diýjek sözlerini aýdyp gutarmanka, telefonuň aňyrsynda duran başga birine ýüzlenip aýdýan: «Dursana, şu gün bolmasa, soñ hiç mahal!» diýýän sözleri eşidildi. Soňam ýene Mährijemala ýüzlendi:

– Mährijemal, menden gaty görme. Ýone men muny saňa hökman aýtmaly! Dostum Mergen seni söýyär!.. Şu çaka çenli saňa söýyändigini aýdyp bilmän gezdi. Men dostumyň saňa öz ýüregini açyp bilmegi üçin mümkünçilik döretjek bolup, elimden gelenini etdim. Ýone ol seniň gözleriňe garap bir zatlar diýmäge

çekindi. Seniň özüňe duýduryp bilmedigem bolsa, hemiše seni görmegiň arzuwynda gezdi. Çagalar bagyna işe ýerleşmeginiň sebäbem şol. Şu mahalam ýanymda. Haýş edýän, telefony goýmada, Mergeni diňle – telefonuň aňyrsyndan Döwranyň ýanyndaka ýüzlenip: «Indi bir aýt-da, dyn» diýyän sesi eşidildi.

– Mährijemal!

Telefonuň aňyrsyndan Mergeniň sesi eşidildi. Ol ses ýuwaşja gürlänem bolsa, Mährijemalyň beýnisinde, ýüregide ýaňlayp, tutuş süňňuni elendirip gitdi. Mährijemalyň bokurdagy dykyn aldy, ullakan gözleriniň owasy ýaşdan doldy. Mergen çalaja ardynamyrady-da, sözünü dowam etdi:

– Mährijemal, men seni mekdepde okan döwrümizden bări gowy görýän. Meniň seniň şu çaka çenlem halaýandygymy, ine, Döwran bilýär. Seni söýyändigimi özüňe aýdyp bilmän, Döwran aýtdym ýördüm. Mährijemal, men senden hoş söze garaşýan. Şu gün aşsam küştdepdini bile depeli. Eger sen küştdepdä çyksaň, men onda sen garşy däl diýip kabul ederin. Eger çykmasaň, onda...

Mährijemal ýuwaşlyk bilen telefonuň düwmesine basdy. Ol: «Men bu günüň geljekdigi hakynda arzuw etmäge-de milt edip bilmändim ahyry. Mergen, biz bu gün küştdepdini bile deperis» diýip pyşyrdady-da, gözlerinden gaýdan gözýaşlaryny syldy.

Çemen ANNABERDIÝEWA. Hekaýalar